ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Беззубова Дмитра Олександровича – на дисертацію Шатохіна Володимира Петровича на тему «Адміністративно-правове забезпечення організації публічного контролю на транспорті», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Ступінь актуальності обраної теми дисертації. Подальше підвищення швидкостей транспортних засобів, різке збільшення їх кількості, реалізація нових принципів руху висувають на порядок денний питання про розробку основних напрямів підвищення безпеки сучасних транспортних систем. Ситуація посилюється недосконалістю нормативно-правової бази, недостатнім рівнем матеріально-технічного забезпечення контролюючих органів, зростаючим ступенем зносу транспортних засобів, відсутністю ефективних механізмів та важелів впливу на ті негативні процеси, що відбуваються в транспортній галузі. За кількістю правопорушень на транспорті (особливо на автомобільному) за рік ми перевершуємо всі європейські держави, разом узяті, а за кількістю загиблих серед працездатного населення Україна втрачає щорічно невелике місто. Таку сумну статистику неможливо ігнорувати. На сьогодні суспільство вимагає вжиття адекватних заходів, спрямованих на забезпечення функціонування транспорту на засадах якості та безпеки перевезень. Водночас усталена система забезпечення транспортних сполучень, що залишилась з радянських часів, довела свою неспроможність вирішувати актуальні проблеми розвитку транспортної галузі. Зазначене питання набуває дедалі більшої актуальності у зв'язку з відсутністю на сьогодні доктринальних наукових розробок цієї проблематики. Незважаючи на те, що окремим питанням реформування транспортної галузі провідними вченими-адміністративістами приділялась

певна увага, ґрунтовного монографічного дослідження, в якому б комплексно було висвітлено сутність, зміст та особливості адміністративно-правового забезпечення організації публічного контролю на транспорті та розроблено науково-обґрунтовані пропозиції та рекомендації щодо його вдосконалення, дотепер не було. Таким чином, дисертація Шатохіна Володимира Петровича на тему «Адміністративно-правове забезпечення організації публічного контролю на транспорті» є актуальною та своєчасною. Актуальність обраної теми дисертаційної роботи належним чином обґрунтована й самим автором.

Про актуальність роботи також свідчить те, що дисертаційне дослідження виконане відповідно до: Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 р. № 12-21, Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 р. № 722, Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року, схваленої постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2024 р. № 1550, а також тем наукових досліджень Дніпровського державного університету внутрішніх справ «Теоретико-методологічні та прикладні проблеми державотворення та правотворення в Україні» (реєстраційний номер 0118U100436) та «Адміністративно-правові засоби забезпечення публічного порядку в Україні» (реєстраційний номер 0118U100442).

У дисертації вдало окреслено мету та завдання, чітко сформульовані предмет та об’єкт дослідження Мета та завдання дослідження відображають комплексний підхід дисертанта до наукового пошуку, вірно сформульовані та дозволяють повністю розкрити тему дисертаційного дослідження. Об’єктом дослідження є суспільні відносини у сфері функціонування транспорту. Предметом дослідження є адміністративно-правове забезпечення організації публічного контролю на транспорті (стор. 22).

Методологічна база, застосована під час наукової роботи здобувачем, є достатньо широкою, різноманітною, зумовлюється особливостями об'єкта та

предмета дослідження. Дисертант впевнено володіє як загальнонауковими методами наукового пізнання, так і спеціальними, що дозволило йому одержати науково обґрунтовані висновки, які містять в собі елементи наукової новизни.

Наукова новизна дослідження полягає в розробці та обґрунтуванні комплексної моделі адміністративно-правового забезпечення публічного контролю на транспорті, яка враховує сучасні виклики, зокрема особливості роботи транспорту в умовах воєнного стану, такі як забезпечення безперебійності перевезень, захист критичної інфраструктури, координація екстрених логістичних операцій та підвищення рівня безпеки транспортних сполучень, а також сприятиме впровадженню інноваційних механізмів моніторингу й залучення громадськості до контролю за функціонуванням транспортної системи. У результаті проведеної роботи сформульовано нові наукові положення та висновки, які запропоновані здобувачем особисто.

В роботі вперше публічний контроль за додержанням законодавства на транспорті визначено як комплексну систему заходів, що включає функціональні (загальні і спеціальні), нормативні (переважно адміністративно-правові) та інституційні (державні, громадські і муніципальні) механізми, спрямовані на забезпечення відповідності діяльності суб'єктів транспортної системи вимогам законодавства, стандартів безпеки, швидкості та комфортності перевезень, екологічних норм та ефективного використання транспортної інфраструктури, особливо з урахуванням специфіки роботи в умовах воєнного стану (с.24–25).

Аналіз змісту роботи свідчить про самостійну, завершену, аргументовану, комплексну роботу і дозволяє констатувати високий науково-теоретичний та прикладний рівень проведеного дослідження. Вдала структурна побудова дисертації свідчить про науково вивірений та аргументований підхід до вирішення поставлених завдань і досягнення мети дослідження: висунуті й обґрунтовані дисертантом положення та рекомендації становлять наукову цінність, оскільки в дисертації по-новому

вирішено важливу наукову проблему, що має суттєве значення для розвитку адміністративного права. Розв'язання поставлених у дисертації завдань допоможе удосконалити правові норми, що значною мірою сприятиме підвищенню ефективності здійснення державного контролю за безпекою руху транспортних засобів.

Дисертаційне дослідження містить ряд важливих висновків як теоретичного, так і практичного характеру. При цьому викладення матеріалу є послідовним, зваженим, чітким та доступним. Структура роботи є логічною та дозволяє всебічно розглянути підняту проблему. Зроблені пропозиції характеризуються відповідністю реальним тенденціям та обґрунтованістю. Актуальність тематики та вдале застосування методів пізнання обумовлюють її аргументованість і необхідність для подальшого розвитку правової науки. В цілому, робота виконана на високому науковому рівні.

Автором проаналізовано чинну нормативну базу, виокремлено ключові проблеми організаційного та інституційного характеру, обґрунтовано потребу в реформуванні підходів до координації між державними, муніципальними та громадськими структурами, що беруть участь у здійсненні контролю.

Серед найбільш вдалих аспектів дисертації варто відзначити детальне розмежування повноважень суб'єктів публічного контролю, авторське тлумачення поняття «публічний контроль за додержанням законодавства на транспорті», а також актуальні пропозиції щодо цифровізації контрольних процедур.

Особливої уваги заслуговують напрацювання здобувача щодо регулювання правовідносин за участі безпілотного транспорту, що свідчить про сучасне бачення проблематики та вміння працювати на випередження законодавчих викликів.

З'ясовано сутність предмета публічного контролю на транспорті, що полягає у встановленні відповідності фактичної діяльності суб'єктів транспортної галузі (державних, приватних, громадських) вимогам

законодавства, в тому числі стандартів, передбачених міжнародно-правовими зобов'язаннями України у сфері європейської інтеграції, права Європейського Союзу (acquis ЄС), зокрема стандартів щодо безпеки на транспорті та декарбонізації транспорту.

Заслуговують уваги пропозиції щодо створення Автоматизованої системи транспортного контролю, правового регулювання безпілотних транспортних засобів, а також відмова від ідеї прийняття окремого закону про публічний контроль – натомість запропоновано вдосконалення чинної нормативної бази.

В дисертації дістало подальшого розвитку визначення ключових індикаторів оцінки ефективності адміністративно-правового забезпечення контролю за додержанням законодавства на транспорті, серед яких зокрема: рівень аварійності та кількості порушень транспортного законодавства; ефективність проведення контрольних заходів; якість надання транспортних послуг; дотримання ліцензійних та сертифікаційних вимог у сфері транспорту; дієвість системи відповідальності за порушення у сфері транспорту та її вплив на безпеку перевезень; стан транспортної інфраструктури та рівень її відповідності безпековим стандартам; показники цифровізації та автоматизації процесів транспортного контролю; гармонізація національного транспортного законодавства з нормативними актами ЄС та міжнародними угодами; прозорість і підзвітність контролюючих органів; рівень правосвідомості суб'єктів транспортної діяльності та дотримання ними законодавства на транспорті.

Слушним в роботі є також формулювання пріоритетних напрямків вдосконалення громадського контролю за додержанням законодавства на транспорті як здійснення в першу чергу комплексу правових, організаційних, інформаційних заходів, спрямованих на забезпечення виконання органами державної влади та місцевого самоврядування, покладених на них завдань у сфері регулювання публічно-правових відносин на транспорті.

Аналіз викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях свідчить про їх повноту та достовірність. Всі статті відповідають встановленим вимогам до такого роду робіт на предмет постановки в них актуальної проблеми, аналізу останніх наукових доробок у досліджуваній сфері, формулювання цілей наукового пошуку, завершеності наукового дослідження шляхом вирішення поставленої наукової проблеми. Вивчені наукові статті не містять тотожних за змістом наукових напрацювань інших авторів без посилань на них.

Обсяг дисертаційної роботи відповідає встановленим вимогам та забезпечує комплексний розгляд поставлених завдань.

Проведений аналіз дисертації свідчить про те, що у ході дослідження опрацьовано значну кількість джерел, зокрема нормативно-правових актів, що слід віднести до переваг роботи. Особливо слід відмітити те, що дисертація виконувалася під час постійних змін у законодавстві, що, очевидно, зумовлювало постійне відстеження цих змін та поглиблену увагу здобувачем до пропозицій, що вносились протягом цього періоду.

Експертний аналіз результатів кожного із трьох розділів дисертаційного дослідження свідчить про те, що вони достатньо повно викладені у восьми наукових публікаціях, чотири з яких опубліковані у наукових фахових виданнях України, а також у чотирьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях. Зміст публікацій цілком відповідає тексту дисертації. Можна констатувати те, що результати та висновки, які містяться в аналізованому дисертаційному дослідженні, відомі широкому колу наукової громадськості.

Ознайомлення з дисертаційним дослідження Шатохіна Володимира Петровича дає підстави зробити висновок, що його мета повною мірою досягнута. Теоретичні узагальнення та висновки, практичні пропозиції та рекомендації, наведені у роботі, є належним чином обґрунтованими та містять елементи наукової новизни.

Дискусійні положення та зауваження.

Разом з тим, рецензована робота, має декілька дискусійних положень, які потребують додаткового роз'яснення.

1. Деякі висновки здобувача носять суто декларативний характер. Так, для прикладу, на сторінці 178 автор вказує, що «державний контроль за додержанням законодавства на транспорті запропоновано розуміти як комплексну багаторівневу організаційно-правову систему заходів, що реалізується через діяльність спеціально уповноважених органів державної влади (посадових осіб), застосування ними нормативно визначених форм, методів та контрольно-наглядових процедур, з метою забезпечення дотримання норм національного транспортного законодавства, міжнародних зобов'язань, технічних стандартів та екологічних вимог усіма учасниками транспортного процесу під час перевезень пасажирів і вантажів, експлуатації транспортних засобів та управління об'єктами транспортної інфраструктури, а також для запобігання, виявлення і припинення правопорушень у транспортній галузі». Таке визначення, як вбачається, є досить узагальненим.

2. Більшу увагу в дисертації варто було б приділити характеристиці результатів проведення контрольних заходів та їх наслідків для підконтрольного об'єкта, які можуть бути підставою для притягнення винного до відповідальності, відміни акта управління, відсторонення його від виконання службових обов'язків або навпаки – підставою для заохочення підконтрольного об'єкту, поширення його передового досвіду, тощо.

3. Не можна погодитися і з тим, що у межах вивчення нормативних засад організації публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті здобувач оминув питання адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, яке, з огляду на євроінтеграційні плани України, є надзвичайно актуальним. У роботі автором сформульовано чималу кількість рекомендацій щодо внесення змін до чинних нормативних актів, які регулюють питання забезпечення безпеки транспортних сполучень, проте, на жаль, не зрозуміло наскільки такі пропозиції є узгодженими з

відповідними нормативними актами, що діють на території Європейського Союзу.

4. Приділяючи у розділі 2 достатню увагу ефективності адміністративно-правового механізму організації публічного контролю на транспорті, дисертант нажаль не надає належної характеристики службовим правопорушенням, які є факторами, що дестабілізують законність і дисципліну в органах державного контролю на транспорті, не формулює їх поняття, не визначає їх види та заходи щодо їх протидії.

5. Беручи до уваги дискусію науковців про сутність форм та методів контролю, їх перелік, ознаки, а також те, що вони досить часто ототожнюються як у чинному законодавстві, так і у науковій літературі, було б доцільно в дисертації передбачити окремі підрозділи щодо розгляду зазначених питань. Проте, такий підрозділ присвячено лише уточненню форм та методів здійснення публічного контролю за додержанням законодавства на транспорті, без конкретизації його складових – державного, муніципального та громадського контролю.

Проте, висловлені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи, є побажаннями та рекомендаціями, а також свідчать про дискусійний характер питань, що були висвітлені у даному науковому дослідженні.

Теоретичні положення та наукові результати, що містяться у дисертації, варто визнати науково обґрунтованими, корисними для подальшого розвитку науки адміністративного права та процесу.

Дотримання принципів академічної доброчесності. Вивчення змісту дисертації та наукових публікацій дає змогу дійти висновку про відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації чи порушення інших видів принципів та правил академічної доброчесності, які могли б поставити під сумнів самостійний характер рецензованого дослідження. Зазначене підтверджується наявністю відповідних посилань на згадані автором по тексту літературні джерела.

Загальний висновок.

Дисертація «Адміністративно-правове забезпечення організації публічного контролю на транспорті» є завершеною працею, в якій отримано нові науково-обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, у зв'язку з чим відповідає вимогам, сформульованим у Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Шатохін Володимир Петрович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

Офіційний опонент:
провідний науковий співробітник
відділу проблем державного управління
та адміністративного права
Інституту держави і права
ім. В.М. Корецького НАН України
доктор юридичних наук, професор **Дмитро БЕЗЗУБОВ**

Підпис Беззубова Д.О.
ПОСВІДЧУЮ
Вчений секретар Інституту
держави і права
імені В.М.Корецького НАН України
«06» 06 2025 р.